

2023 M. AUGALINIO MAISTO PRODUKTŲ TARŠOS KONTROLĖS DUOMENYS

Augalinio maisto taršos kontrolės tikslas – stebėti, vertinti ir valdyti pesticidų, nitratų, mikotoksinų, sunkiųjų metalų, akrilamido, policiklinių aromatinių angliavandenilių (PAA), dioksinų, 3-MCPD, savųjų augalų toksinų ir kitų teršalų liekanas augalinio maisto produktuose, užtikrinti užteršto maisto produktų, atlikus rizikos vertinimą ir nustatčius, kad produktas nesaugus, draudimą tiekti rinkai arba pašalinimą iš rinkos ir garantuoti, kaip įmanomą didesnę vartotojų apsaugą.

Augalinio maisto taršos kontrolės planai rengiami vadovaujantis Europos Sąjungos teisės aktais ir rekomendacinio pobūdžio dokumentais, kuriuos pateikia Europos Komisija, informacija, gauta iš Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos, NMVRVI rizikos vertinimo rezultatais, skubiųjų pranešimų apie nesaugaus maisto ir pašarų tiekimą rinkai sistema (RASFF sistema) gautais pranešimais ir praėjusių metų vykdytos kontrolės gautais duomenimis.

Pagal Augalinio maisto taršos kontrolės planą vidutiniškai atrenkama ir ištiriama apie 780 mėginių (2021 m. – 747, 2022 m. – 791, 2023 m. – 803). Kiekvienais metais atrenkamų mėginių skaičius didėja, mėginių neatitikusių reikalavimų dalis nėra didelė (apie 1,2 % nuo bendro ištirtų mėginių skaičiaus).

2021-2023 m. augalinio maisto produktų taršos kontrolės duomenys (mėginių skaičius)

	2021		2022		2023	
Teršalas	Planuota	Įvykdyta	Planuota	Įvykdyta	Planuota	Įvykdyta
Viso	747	747	789	791	800	803
Pesticidai	509	513	537	538	559	560
Glifosatas	70	70	81	81	70	70
Teršalai tame tarpe:	168	164	171	172	171	173
Eruko rūgštis	4	4	4	4	5	5
Tropano alkaloidai	4	3	8	8	5	5
Sunkieji metalai	22	20	22	22	25	25
Mikotoksina	46	45	40	40	42	44
Dioksina	4	4	4	4	2	2
Akrilamidas	35	35	33	33	30	30
Nitratai	12	11	18	18	22	22
PAA	27	27	26	27	10	10
3-MCPD	6	5	8	8	3	3
Perchloratas	8	8	8	8	5	5
NUSTATYTA NEATITIKIMŲ	10 (1,4 %)		11 (1,4 %)		7 (0,9 %)	

Neatitikusių mėginių, atrinktų pagal Augalinio maisto taršos kontrolės planą, aprašymas (2021–2023 m.)

2021	2022	2023
<u>Pesticidų likučiai:</u> pomidoruose (Lietuva) ryžiuose (Brazilija) bananuose (Ekvadoras) krapuose (Italija) braškėse (Egiptas), rozmarinuose (Lietuva), greipfrutuose (Turkija) <u>Glifosatas:</u> grikių kruopose (Rusija) sorų kruopose (Ukraina)	<u>Pesticidų likučiai:</u> agurkuose (Lenkija) granatuose (Turkija) 2 mėg. morkose (Lietuva) persimonuose (Ispanija) <u>Glifosatas:</u> grikių kruopose (Lenkija) grikių kruopose (Lietuva) 4 mėg. <u>PAA:</u> džiovintuose prieskoniuose (Bosnija ir Hercegovina)	<u>Pesticidų likučiai:</u> kiviuose (Graikija) braškėse 2 mėginiuose (Lietuva) arbatoje (Nigerija) ryžiuose (Jungtinė Karalystė) <u>Glifosatas:</u> ekologiškuose grikiuose (Lietuva) <u>Skalsiagybių sklerotės:</u> rugių grūduose (Lietuva)

Pesticidai. 2023 m. ištirti 559 mėginiai (2021 m. – 513, 2022 m. – 538) dėl pesticidų likučių nustatymo.

**Pesticidų kontrolės maisto produktuose duomenys 2021-2023 m.
(pagal Augalinio maisto taršos kontrolės planą)**

Metai	Ištirtų mėginių skaičius dėl pesticidų likučių nustatymo	Mėginių, neatitikusių reikalavimus, skaičius
2021	513	7 (1,4 %)
2022	538	5 (1,0 %)
2023	560	5 (0,9 %)

Glifosatas. 2023 m. ištirta 70 augalinių produktų mėginių-dėl glifosato (2022 m. 81, 2021m. – 70). 2023 m. buvo vykdoma sustiprinta grikių, sorų kruopų, linų sėmenų, žirnių, lęšių, avižų, kukurūzų mėginių kontrolė glifosato ir jo metabolizmo produktų (amino metilfosfoninė rūgštis) ištyrimui. 1 ekologiškų grikių mėginyje nustatyti glifosato likučiai pagal Reglamentą 2021/1165: ekologiškose grikių kruopose, Lietuva ($0,015 \pm 0,0045$ mg/kg).

Glifosato 2021–2023 m. kontrolės duomenys

Metai	Ištirtų mėginių skaičius dėl glifosato nustatymo	Mėginių, neatitikusių reikalavimus, skaičius
2021	70	2 (2,9 %)
2022	81	5 (6,2 %)
2023	70	1 (1,4 %)

Įvertinus valstybinės kontrolės duomenis, tikslinga toliau skatinti atsakingą augalų apsaugos produktų naudojimą, laikantis gamintojų nustatytų rekomendacijų, ir plėtoti tarpinstitucinį bendradarbiavimą su Valstybine augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos ir VŠĮ „Ekoagros“ dėl informacijos apie nustatomus neatitikimus mainų.

Akrilamidas. 2023 m. ištirti 30 (2022 m. 33, 2021 m. – 35) mėginių dėl akrilamido kiekio nustatymo: skrudintoje kavoje, daržovių traškučiuose, gruzdintose bulvėse, ryžių krekeriuose, duonoje ir meduoliuose. 2023 m. neatitikimų nenustatyta.